तत एनं शरैराजन् सहसा समवाकिरत्। रजसा चोद्धतेनाथ न स्म किञ्चन दृश्यते।
अन्धकारीकृते लोके शरभृते महीतले। दिशः सर्व्वा महाराज तावकाः प्राद्रवन् भयात्।
भज्यमानेषु सैन्येषु कुरुराजो विशाम्पते। परेषामात्मनश्चैव समन्तात्समुपाद्रवत्। १७०
ततो दुर्य्योधनः सर्व्वानाजुहावाथ पाण्डवान्। युद्धाय भरतश्रेष्ठो देवानिव पुरा बलिः।
त एनमभिगर्जन्तं सहिताः समुपाद्रवन्। नानाशस्त्रसृजः क्रुद्धा भर्त्सयन्तो मुहुर्म्मुहुः।
दुर्य्योधनोऽप्यसम्भ्रान्तस्तानरीन् व्यधमच्छरैः। तत्राद्भुतमपश्याम तव पुत्रस्य पौरुषं।
यदेनं पाण्डवाः सर्व्वे न शेकुरभिवर्त्तितुं। नातिदूरापयातन्तं कृतबुद्धिं पलायने।
दुर्य्योधनः स्वकं सैन्यमपश्यद्भृशविक्षतं। ततोऽवस्थाप्य राजेन्द्र कृतबुद्धिस्तवात्मजः। १७५
हर्षयन्निव तान् योधानिदं वचनमब्रवीत्। न तं देशं प्रपश्यामि पृथिव्यां पर्व्वतेषु च।
यत्र यातान्न वो हन्युः पाण्डवाः किं कृतेन वः। स्वल्पं चापि बलं तेषां कृष्णौ च भृशविक्षतौ।
यदि सर्व्वेऽत्र तिष्ठामो ध्रुवो नो विजयो भवेत्। विप्रयातांस्तु वो भिन्नान् पाण्डवाः कृतकिल्बिषाः।
अनुसृत्य हनिष्यन्ति श्रेयो नः समरे वधः। सुखः संग्रामिको मृत्युः क्षत्रधर्म्मेण युध्यतः।
मृतो दुःखं न जानीते प्रेत्य चानन्त्यमश्नुते। शृण्वन्तु क्षत्रियाः सर्व्वे यावन्तो वै समागताः। १८०
द्विषतो भीमसेनस्य क्रुद्धस्य वशमेष्यथ। पितामहैराचरितं न धर्म्मं हातुमर्हथ।
न च कर्म्मास्ति पापीयः क्षत्रियस्य पलायनात्। न युद्धधर्म्मात् श्रेयान् हि पन्थाः स्वर्गस्य कौरवाः।
सुचिरेणार्जितान् लोकान् सद्यो योधः समश्नुते। तस्य तद्वचनं राज्ञः पूजयित्वा महारथाः।
पुनरेवाभ्यवर्त्तन्त क्षत्रियाः पाण्डवान्प्रति। पराजयमसृयन्तः कृतचित्ताश्च विक्रमे।
ततः प्रवृत्ते युद्धं पुनरेव सुदारुणं। तावकानां परेषाञ्च देवासुररणोपमं। १८५
युधिष्ठिरपुरोगांश्च सर्व्वसैन्येन पाण्डवान्। अन्वधावन्महाराज पुत्रो दुर्य्योधनस्तव।
इति श्रीमहाभारते शल्यपर्व्वणि कौरवसैन्यापयाने तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥
॥ सञ्जय उवाच ॥ पतितान् रथनीडांश्च रथांश्चापि महात्मनां। रणे विनिहतान्दृष्ट्वा नागान्यत्तीश्च मारिष।
आयोधनं चातिघोरं रुद्रस्याक्रीडसन्निभं। अप्रख्यातिं गतानाञ्च राज्ञां शतसहस्रशः।
विमुखे तव पुत्रे तु शोकोपहतचेतसि। भृशोद्विग्नेषु सैन्येषु दृष्ट्वा पार्थस्य विक्रमं।
ध्यायमानेषु सैन्येषु दुःखं प्राप्तेषु भारत। बलानां मथ्यमानानां श्रुत्वा निनदमुत्तमं। १९०
अभिज्ञानं नरेन्द्राणां विक्षतं प्रेक्ष्य संयुगे। कृपाविष्टः कृपो राजन् वयःशीलसमन्वितः।
अब्रवीत्तत्र तेजस्वी सोऽभिसृत्य जनाधिपं। दुर्य्योधनं मन्युवशाद्वचनं वचनक्षमः।
दुर्य्योधन निबोधेदं यत्त्वां वक्ष्यामि भारत। श्रुत्वा कुरु महाराज यदि ते रोचतेऽनघ।
न युद्धधर्म्माच्छ्रेयान् वै पन्था राजेन्द्र विद्यते। यं समाश्रित्य युध्यन्ते क्षत्रियाः क्षत्रियर्षभ।
पुत्रो माता पिता चैव स्वस्रीयो मातुलस्तथा। सम्बन्धिबान्धवाश्चैव योध्या वै क्षत्रजीविना। १९५
बधे चैव परो धर्म्मस्तथाऽधर्म्मः पलायने। तस्माद्घोरां समापन्ना जीविकां जीवितार्थिनः।